

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI

Ro'yxatga olindi: № 66
2025 -yil " 29 " 09

MIKROIQTISODIYOT

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim	sohasi:	400 000- 1000 000-	Biznes, boshqaruv va huquq Xizmatlar
Ta'lim	sohasi:	410 000- 1010 000-	Biznes va boshqaruv Xizmat ko'rsatish sohasi
Ta'lim	yo'nalishi:	60410800- 61010400-	Menejment Logistika

Toshkent – 2025

Fan/modul kodi MIKIQ13410		O'quv yili 2025-2026	Semestr 3	Kreditlar 5	
Fan/modul turi majburiy		Ta'lim tili o'zbek/rus/ingliz		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
	Mikroiqtisodiyot	60	90	150	
2.	<p>1. Fanning mazmuni</p> <p>Mikroiqtisodiyot fani o'qitishdan maqsad- talabalarda zamonaviy bozor iqtisodiyoti, uning qonuniyatlarining amal qilishi, ularga "Mikroiqtisodiyot" fanidan nazariy bilimlar, ya'ni iqtisodiy jarayonlarning ilmiy asoslarini berish, hamda ilg'or mamlakatlardagi bu jarayonlarni tartibga solishda amaliyot va to'plangan boy tajribani o'zlashtirish imkonini yaratishdan iborat.</p> <p>Mikroiqtisodiyot fanining vazifasi talabalarga nazariy va amaliyotda qo'llaniladigan iqtisodiy kategoriyalarni, bozor iqtisodiyoti qonunlari, bozor subyektlarining turli bozor tuzilmalaridagi harakat faoliyatini, ularning faoliyatiga ta'sir qiluvchi omillarini va xo'jalik subyektlari faoliyatining davlat tomonidan tartibga solish mexanizmini o'rgatishdan iborat.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism. (Ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p>II.1 Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p style="text-align: center;">1-mavzu. Mikroiqtisodiyotga kirish</p> <p>Mikroiqtisodiyot fanining mazmuni, vazifalari, predmeti. Mikroiqtisodiyotning boshqa iqtisodiy fanlar bilan o'zaro bog'liqligi.</p> <p style="text-align: center;">2-mavzu. Byudjet cheklovi</p> <p>Byudjet cheklovining asosiy tushunchalari. Byudjet cheklovi formulasi. Byudjet cheklovining ahamiyati va qarorlar qabul qilishdagi roli. Byudjet cheklovining turlari.</p> <p style="text-align: center;">3-mavzu. Afzalliklar va yordamchi dastur</p> <p>Afzalliklar tushunchasi. Yordamchi dasturlar tushunchasi. Afzalliklar va yordamchi dasturlar o'rtasidagi bog'liqlik. Afzalliklar va yordamchi dasturlarni baholash. Afzalliklar va yordamchi dasturlarning va iqtisodiy ta'siri.</p> <p style="text-align: center;">4-mavzu. Tanlov</p> <p>Tanlov tushunchasi. Tanlovning iqtisodiy asoslari. Tanlovning turlari va ularning</p>				

ahamiyati. Tanlov va bozorlar. Tanlovning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri

5-mavzu. Tanlov va talab

Talab tushunchasi. Tanlov va talab o'rtasidagi bog'liqlik. Talabga ta'sir etuvchi omillar.

6-mavzu. Daromad va almashtirish effekti

Daromad effekti. Almashish effekti. Daromad va Almashish effektining bozor samaradorligiga ta'siri.

7-mavzu. Iste'molchi (Surplus), yig'ish va elastiklik

Iste'molchi ortiqchasi (Consumer Surplus). Iste'molchi ortiqchasining ta'siri. Yig'ish (Producer Surplus). Iste'molchi ortiqchasi va yig'ish o'rtasidagi aloqa. Elastiklik (Elasticity). Elastiklikning turlari. Elastiklik va bozorlar samaradorligi.

8-mavzu. Texnologiya

Texnologiya ta'rifi va turlari. Texnologiyaning iqtisodiy rivojlanishdagi o'рни. Texnologiya va bozorlar. Texnologiya va resurslardan foydalanish. Texnologiyaning innovatsiyalarni yaratishdagi o'рни. Texnologiyaning xavf va noaniqliklar. Texnologiyaning kelajagi.

9-mavzu. Foydani maksimallashtirish

Foydani maksimallashtirishning asosiy prinsiplari. Foydani maksimallashtirishda izlash: Qarorlar va strategiyalar. Foyda maksimallashtirishning iqtisodiy modellar. Foydani maksimallashtirishda raqobat va strategiya. Foydani maksimallashtirishda resurslarni boshqarish. Foyda maksimallashtirishda bozorning ta'siri. Foyda maksimallashtirishda risklar va noaniqliklar.

10-mavzu. Xarajatlarni minimallashtirish

Xarajatlarni minimallashtirishning asosiy prinsiplari. Xarajatlarni minimallashtirishda resurslardan samarali foydalanish. texnologiyalar va innovatsiyalar orqali xarajatlarni kamaytirish. Ishlab chiqarish va operatsion jarayonlarni optimallashtirish. Byudjetlashtirish va hisob-kitob.

11-mavzu Firma ta'minoti

Firma ta'minotining asosiy elementlari. Firma ta'minoti va ishlab chiqarish. Ta'minoti boshqarish usullari.

12-mavzu Qisqa va uzoq muddatli bozor muvozanati.

Uzoq muddatli bozor muvozanati. Qisqa muddatli bozor muvozanati. Qisqa va

uzoq muddatli bozor muvozanatiga ta'sir etuvchi omillar.

13-mavzu Raqobat va yakkahokimlik.

Raqobat tushunchasi. Raqobatlashuvchi firmalar. Raqobatlashmagan bozor turlari. Sof monopoliya. Sof monopoliyaga misollar. Monopolistik bozorga kirishdagi to'siqlar. Tabiiy monopoliyalar. Sof monopoliyada monopol narx va monopol mahsulotni aniqlash.

14-mavzu Monopoliya

Monopoliya tushunchasi. Monopoliya va monopsoniya bozorida davlat siyosati.

15-mavzu Monopsoniya

Monopsoniya tushunchasi. Monopsoniya va monopoliya o'rtasidagi farq. Monopsoniya bozorida ta'minotchi va xaridorlar o'rtasidagi munosabatlar.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Mikroiqtisodiyotga kirish
2. Byudjet cheklovi
3. Afzalliklar va yordamchi dastur
4. Tanlov
5. Tanlov va talab
6. Daromad va almashtirish effekti
7. Iste'molchi (Surplus), yig'ish va elastiklik
8. Texnologiya
9. Foydani maksimalashtirish
10. Xarajatlarni minimallashtirish
11. Xarajat egri chiziqlari
12. Firma ta'minoti
13. Qisqa va uzoq muddatli bozor muvozanati.
14. Monopoliya
15. Monopsoniya

VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ishining asosiy maqsadi – o'qituvchining rahbarligi va nazoratida muayyan o'quv ishlarini mustaqil ravishda bajarish uchun bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirishdan iborat.

Ma'lumki, har bir mamlakatning yuksalishi, rivojlanishi yoki aksincha, inqirozga yuz tutishi o'sha mamlakatdagi ta'lim tizimining qay darajada rivojlanganligiga bog'liqdir. Hozirda yangilanayotgan jamiyat uchun hamda erkinlashayotgan iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy munosabatlar uchun, avvalo, shu sifatlarga mos tarzda faoliyat ko'rsatishga qodir ta'lim tizimi zarur. Shuning uchun ham ta'lim tizimiga O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy taraqqiyoti sohasida ustuvor yunalish deb yondashiladi.

Mustaqil ta'lim jarayonida talabalarning tashkilotchilik qobiliyatlarini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida ekanligini taxlil etar ekanmiz, O'zbekiston Respublikasida oliy ta'limni tizimli isloh qilishning ustuvor yo'nalishlarini belgilash, zamonaviy bilim va yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlariga ega, mustaqil fikrlaydigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayonini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, oliy ta'limni modernizatsiya qilish, ilg'or ta'lim texnologiyalariga asoslanadi.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari:

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Zamonaviy bozor iqtisodiyoti muammolarini yechishda "Mikroiqtisodiyot" fanining ahamiyati
2. Talab va taklif tahlili asoslari
3. Bozor muvozanati
4. Sotuvchi daromadini tovar elastikligiga ko'ra taxlil qilish
5. Ishlab chiqaruvchi ortiqchaligi va iste'molchi ortiqchaligi
6. Iste'molchining bozordagi harakati
7. Daromad samarasi. Almashtirish samarasi.
8. Ishlab chiqarish nazariyasi
9. Iqtisodiyotda cheklangan resurslarni taqsimlash muammolari.
10. Raqobatlashgan bozor samaradorligi
11. Investitsiyalarni jalb etish va ulardan foydalanishning iqtisodiy samaradorligi.
12. Korxonalar va tarmoqning raqobatlashgan bozorda uzoq muddatli oraliqdagi harakatlari
13. Korxonalar faoliyatini davlat tomonidan tartibga solish
14. Kapital qo'yilmalar va kapital bozori
15. Mehnat bozori va korxonalarda mehnat resurslaridan foydalanish

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar).

"Mikroiqtisodiyot" fanini o'zlashtirish jarayonida bakalavr:

bozor tizimlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari;

- mikroiqtisodiy o'zgarishlarning nazariy asoslari;

- bozor ko'rsatkichlari;

- talab va taklif nazariyasi;

- ishlab chiqarish nazariyasi;

- xo'jalik subyektlari faoliyatining davlat tomonidan tartibga solinishi

haqida tasavvurga ega bo'lishi;

- talab va taklifni tahlil qilish usullari;

- ishlab chiqarish harajati va firma foydasini tahlil qilish;

- axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasida ishlab chiqarish va

	<p>noishlab chiqarish korxonalarida xo'jalik operatsiyalari turlarini bilishi va ulardan foydalana olishi;</p> <ul style="list-style-type: none"> - bozordagi talab va taklif to'g'risidagi statistik ma'lumotlar asosida bozorni tahlil qilish va xulosalar chiqarish; - davlatning bozor iqtisodiyotiga aralashuvi oqibatlarini tahlil qilish; - iqtisodiy siyosat natijalarini prognoz qilish usullarini amalda qo'llash; <p>korxonada istiqbolini aniqlashda xorij davlatlarida sodir bo'layotgan siyosiy iqtisodiy jarayonlarni mulohaza qilish va u asosida korxonada istiqbolini belgilash ko'nikmalari va malakalariga ega bo'lishi kerak.</p>
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> * ma'ruzalar; * Interfaol keys-stadilar; * Semnarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); * Guruhlarda ishlash; * Individual loyihalar; * Taqdimotlar qilish.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Besanko, D. and Braeutigam, R.R. (2020) Microeconomics, 6th Ed., Wiley. The paper edition can be purchased at the Dalhousie Bookstore. Electronic versions can be rented via the link at the Dalhousie bookstore</p> <p>2. Mikroiqtisodiyot: o'quv qo'llanma / I. A. Bakiyeva va boshq. - T.: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2017. - 436 b.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi "O'zbekiston — 2030" strategiyasi to'g'risidagi PF-158-son Farmoni.</p> <p>2. Mirziyoyev Sh.M. "Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi" – T.: O'zbekiston, 2017.-48 b.</p> <p>3. Экономическая теория.: Учебник. /С.С.Носова. 2-е изд., стер. – М.: «КРОНУС», 2010. – 800 с.</p> <p>4. Экономическая теория / под.ред. Добрынина А.И., Трасевича Л.С. учеб. СПб.: Питер, 2010. – 560с</p> <p>Axborot manbaalari</p> <p>1. https://bookstore.dal.ca</p> <p>2. www.imv.uz - O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va Moliya Vazirligi</p>

	<p>rasmiy sayti.</p> <p>3. www.cbu.uz - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti.</p> <p>4. www.natlib.uz - Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi rasmiy sayti.</p> <p>5. www.scopus.com - xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazasi.</p>
7.	<p>O'quv dasturi Muhammad al- Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Kengashining 2025-yil <u>22.09. 8/9/2025</u> ^{san} bayonnomasi bilan tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun ma'sullar:</p> <p>D.R.Babaxanova -Muhammad al Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrası katta o'qituvchisi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>G.Umarova - TDIU "Yashil" iqtisodiyot va barqaror biznes kafedrası prof., DSc</p> <p>D.X.Xudaynazarova- Muhammad al Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti "AKT sohasida iqtisodiyot" kafedrası PhD v.b. dotsenti</p>

